

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 28 травня 2024 р.

м. Одеса

№65/23-рк/к

Комунальне підприємство
«Водоканал»
*«Інформація, доступ до якої
обмежено.»*

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Дії комунального підприємства «Водоканал» (далі – КП «Водоканал», Підприємство), які полягають у встановленні споживачам умов, не передбачених чинним законодавством (*отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі; визначення в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води певного виробника, марки (а саме: Луцький 900)*), для оснащення ними своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води, та які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (2) Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо КП «Водоканал»: ідентифікаційний код юридичної особи: *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*; місцезнаходження: *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*; основний вид діяльності - за кодом КВЕД *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*
- (3) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Водоканал» є суб'єктом господарювання.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (4) Відповідно до статей 3, 7, 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3 та 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснювався в межах Одеської області державний контроль за дотриманням органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (5) Відділенням надіслано вимоги про надання інформації КП «Водоканал» від 09.06.2023 №65-02/187, від 07.08.2023 №65-02/1577, від 30.11.2023 №65-02/2623, від 21.02.2024 №65-02/432
- (6) КП «Водоканал» надало інформацію з копіями документів листами від 26.06.2023 №43 (вх.№ 65-01/1179 від 27.06.2023), від 16.08.2023 №59 (вх. №65-01/1579 від 01.09.2023), 20.12.2023 №80 (вх.№65-01/49 від 04.01.2024), від 25.03.2024 №28 (вх№65-01/996 від 04.04.2024).

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (7) Аналіз та дослідження становища КП «Водоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення здійснювались відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605.
4.1. Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- (8) КП «Водоканал» – суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (9) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.
Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.
- (10) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Водоканал», є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (11) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
4.2.1.1. Споживчі характеристики.
- (12) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон) житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (13) Відповідно до пункту 2 частини першої статті 5 Закону послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення віднесені до комунальних послуг.
- (14) Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (в редакції, яка діяла до 07.08.2023):
централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води (аналогічна норма закріплена вказаним законом в редакції, яка діяла після 07.08.2023);
централізоване водовідведення - господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (15) Відповідно до статті 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» (набрав чинності 07.08.2023) централізоване водовідведення - господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (16) Основною споживчою властивістю послуг централізованого водопостачання та

централізованого водовідведення є їх надання суб'єктами господарювання, які мають діючі мережі водопостачання, що їм належать або ними використовуються (експлуатуються).

4.2.1.2. Умови споживання

- (17) Послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у відповідності до норм діючого законодавства України надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуг відповідно до статті 12 Закону.
- (18) Пунктом 1 розділу V Правил користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 року №190, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 07.10.2008 №936/15627 (далі – Правила №190) передбачено, що споживачі, які приєднані або мають намір приєднатися до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, зобов'язані забезпечити наявність у них засобів вимірювальної техніки, за умови їх відповідності вимогам Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки.
- (19) Таким чином, головними умовами споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є укладання договорів між виконавцем та споживачем послуг, наявність у споживачів таких послуг засобів вимірювальної техніки.

4.2.1.3. Умови реалізації

- (20) Згідно з пунктом 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» господарська діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення підлягає ліцензуванню.
- (21) КП «Водоканал» діє на підставі ліцензії *«Інформація, доступ до якої обмежено.»* на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, виданої Одеською обласною державною адміністрацією.
- (22) Послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються із застосуванням певних інженерних мереж та згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.
- (23) *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*
- (24) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення реалізуються виключно на договірних засадах.

4.2.1.4. Ціна.

- (25) Тарифи на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення встановлені для КП «Водоканал» у досліджуваній період наступними рішеннями виконавчого комітету Арцизької міської ради:
- від 07.09.2020 №675 «Про встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення міста Арциз»;
  - від 26.03.2021 №53 «Про встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення міста Арциз» (з 01.04.2021);
  - від 14.02.2022 №20 «Про коригування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення міста Арциз (з 01.02.2022), які є діючими станом на квітень 2024 року:
- на централізоване водопостачання:
- для населення – 24,26 грн/м³ (в т.ч. ПДВ);
  - для бюджетних установ – 36,01 грн/ м³ (в т.ч. ПДВ);
  - для інших користувачів – 53,43 грн/ м³ (в.т.ч. ПДВ);
- на централізоване водовідведення:

для населення – 16,31 грн/ м³ (в т.ч. ПДВ);
 для бюджетних установ – 26,34 грн/ м³ (в т.ч. ПДВ);
 для інших користувачів – 41,52 грн/ м³ (в.т.ч. ПДВ).

- (26) Отже, кінцеві споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення не мають можливості впливу на ціну послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на відповідні послуги, оскільки тарифи на ці послуги встановлює виконавчий комітет Арцизької міської ради.
- (27) Таким чином, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються КП «Водоканал» на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Водоканал».

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів).

- (28) Виробником (виконавцем) послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є КП «Водоканал».
- (29) Споживачами послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримувати від КП «Водоканал» послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.3. Визначення товарних меж ринку.

- (30) Враховуючи, що послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються на платній основі, ці послуги є товаром.
- (31) Споживач може отримати вказані послуги лише у суб'єкта господарювання, який їх надає виключно в межах мереж водопостачання та водовідведення, які йому належать або ним використовуються (експлуатуються).
- (32) Ураховуючи, що ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення знаходиться в стані природної монополії такі послуги не мають аналогів та не можуть бути замінені іншими послугами.
- (33) За таких обставин товарними межами ринку є послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринків.

- (34) Особливістю послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є їх отримання безпосередньо за місцем знаходження діючих мереж водопостачання та водовідведення.
- (35) КП «Водоканал» отримало дозволи на спеціальне водокористування *«Інформація, доступ до якої обмежено.»* Державного агентства водних ресурсів України, відповідно до яких:
 фактичне місце здійснення діяльності водокористування – підземний водоносний горизонт, розташований у межах населеного пункту міста Арциз Болградського району Одеської області;
 фактичне місце здійснення діяльності водовідведення – випуск 1 водовідведення зворотних (стічних) вод здійснюється у *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*, відведення зворотних (стічних) вод здійснюється до власних спеціалізованих пересувних ємностей, які розташовані *«Інформація, доступ до якої обмежено.»*
- (36) Відповідно до інформації, наданої КП «Водоканал» листом від 20.12.2023 №80 (вх.№65-01/49 від 04.01.2024), послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються КП «Водоканал» тільки у місті Арциз Болградського району Одеської області.
- (37) Рішення виконавчого комітету Арцизької міської ради, якими встановлені тарифи на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, зазначені в абзаці 25 рекомендацій, розповсюджувалось на територію міста Арциз Болградського району Одеської області.
- (38) Таким чином, територіальними (географічними) межами ринку послуг з

централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані діючі мережі водопостачання та водовідведення, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Водоканал».

4.5.Часові межі ринку

- (39) Аналізуючи ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення встановлено, що протягом 2020 року - квітня 2024 року в вищезазначених територіальних та товарних межах ринку КП «Водоканал» працює одноосібно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.
- (40) Протягом вказаного періоду Підприємство згідно з наказами директора КП «Водоканал» *«Інформація, доступ до якої обмежено.»* встановлювало для споживачів умови щодо отримання технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі.
- (41) Інформація щодо дії тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, зазначена у пункті 25 рекомендацій.
- (42) Ураховуючи зазначене, часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період жовтень 2020 року – квітень 2024 року, протягом яких незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

4.6.Визначення частки на ринку

- (43) На ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах території міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані діючі мережі водопостачання та водовідведення, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Водоканал» протягом жовтня 2020 року - квітня 2024 року , здійснювало діяльність лише КП «Водоканал».
- (44) Отже, становище КП «Водоканал» у зазначений період є таким, що має ознаки монопольного (домінуючого) на цьому ринку з часткою 100%, оскільки КП «Водоканал» не мало на цьому ринку жодного конкурента.

(45) 4.7.Визначення потенційних конкурентів

- (46) Ураховуючи те, що ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, у відповідності до статті 5 Закону України «Про природні монополії» знаходиться у стані природної монополії, у КП «Водоканал» відсутні конкуренти на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані діючі мережі водопостачання та водовідведення, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Водоканал».

(47) 4.8.Визначення бар'єрів вступу на ринок.

- (48) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на досліджуваний ринок є: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також наявність власних або орендованих мереж, адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, отримання спеціального дозволу на водокористування тощо.

(49) 4.9.Встановлення монопольного (домінуючого) становища

- (50) Відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічно і конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
- (51) Ураховуючи зазначене, становище КП «Водоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані діючі

мережі водовідведення та водопостачання, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Водоканал» протягом жовтня 2020 року - квітня 2024 року, має ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 100%, оскільки КП «Водоканал» не мало на цьому ринку жодного конкурента.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ.

- (52) У відповідності до положень статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення») послуги з централізованого питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання з урахуванням вимог Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».
- (53) Згідно з частиною першою статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.
- (54) Згідно із частиною четвертою статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» вузли комерційного обліку, встановлені за рахунок власника (співвласників) будівлі, належать на праві власності власнику будівлі або є спільною сумісною власністю співвласників багатоквартирного будинку. Вузли комерційного обліку приймаються виконавцем відповідної комунальної послуги та оператором зовнішніх інженерних мереж на абонентський облік протягом 14 календарних днів з дня встановлення або дня отримання виконавцем та оператором звернення власника (співвласників).
- (55) Відповідно до пункту першого частини першої статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» абонентський облік вузла обліку (далі - абонентський облік) - процедура реєстрації та періодичний огляд вузлів обліку для використання показань вузлів обліку з метою комерційного або розподільного обліку.
- (56) Пунктом 1 розділу V Правил №190 передбачено, що споживачі, які приєднані або мають намір приєднатися до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, зобов'язані забезпечити наявність у них засобів вимірювальної техніки, за умови їх відповідності вимогам Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки.
- (57) Стаття 41 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» передбачає, що облік у сфері питного водопостачання здійснюється підприємствами питного водопостачання і споживачами за допомогою технічних засобів, що відповідають вимогам технічних регламентів.
- (58) Порядок ведення Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 13.07.2016 №1161 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03.08.2016 за №1081/29211.
- (59) Відповідно до пункту 2 розділу I Порядку №1161 реєстр є електронною базою даних, що містить відомості про затверджені типи засобів вимірювальної техніки (далі – ЗВТ).
- (60) Відповідно до пункту 2 розділу II Порядку №11612 ДП "Укрметртестстандарт" уносить до Реєстру відомості про затверджений тип ЗВТ на підставі наданих засобами

електронного зв'язку призначеним органом з оцінки відповідності, що затвердив цей тип, копій таких документів: сертифіката перевірки типу ЗВТ; додатків та доповнень до сертифіката перевірки типу ЗВТ (за їх наявності).

- (61) Отже споживач має право самостійно обирати засіб обліку із переліку засобів обліку, які відповідають вимогам технічних регламентів та, відповідно, внесені до Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки.
- (62) Процедура оснащення будівель вузлами комерційного обліку оператором зовнішніх інженерних мереж та власником (співвласниками) будівлі, узгодження умов такого оснащення та вимоги до місць встановлення визначаються Порядком оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку, затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09.08.2018 № 206, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2018 року за № 990/32442 (далі - Порядок № 206).
- (63) Відповідно до пункту 9 Порядку № 206 власник (співвласники) будівлі може (можуть) самостійно обладнати будівлю вузлами комерційного обліку, про що письмово повідомляє (повідомляють) оператора зовнішніх інженерних мереж.
- (64) У пункті 11 Порядку № 206, визначено, що оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил та з урахуванням Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» і не потребує видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, а також погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.
- (65) Згідно з пунктом 12 Порядку №206 для оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем оператор зовнішніх інженерних мереж надає за зверненням власника (співвласників) безкоштовно таку інформацію для встановлення вузла комерційного обліку питної води:
тиск в мережі водопостачання;
місце розташування та діаметр вводу в мережі;
місце розташування вузла комерційного обліку.
- (66) Процедура прийняття на абонентський облік вузлів комерційного обліку та вузлів розподільного обліку теплової енергії та водопостачання встановлена Порядком прийняття приладу обліку на абонентський облік, затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12.10.2018 №270, зареєстрованим Міністерстві юстиції України 16.11.2018 за №1304/32756 (далі – Порядок №270).
- (67) У відповідності до пункту 2 розділу II Порядку №270 у разі встановлення вузла комерційного обліку власником (співвласниками) будівлі такий власник (співвласники) будівлі або його (їх) представник подає виконавцю відповідної комунальної послуги письмову заяву про прийняття вузла комерційного обліку на абонентський облік у довільній формі та подає визначений перелік документів, серед яких копія акта приймання-передавання робіт із встановлення вузла комерційного обліку.
- (68) Згідно з пунктом 7 розділу II Порядку №270 представник оператора зовнішніх інженерних мереж виконує опломбування вузла комерційного обліку (його засобу вимірювальної техніки, запірної арматури) та складає акт про прийняття вузла комерційного обліку на абонентський облік відповідно до додатка 1 до цього Порядку. Опломбування вузла комерційного обліку (його засобів вимірювальної техніки, запірної арматури) здійснюється пломбами оператора зовнішніх інженерних мереж. Дата опломбування та початкові показання приладів обліку вузла комерційного обліку зазначаються в акті про прийняття вузла комерційного обліку на абонентський облік.

- (69) Відповідно до пункту 8 Порядку №270 у разі порушень вимог частини першої статті 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» під час встановлення вузла комерційного обліку представник оператора зовнішніх інженерних мереж складає акт, у якому зазначає виявлені порушення.
Акт складається представником оператора зовнішніх інженерних мереж у двох примірниках (а в разі, якщо оператор зовнішніх інженерних мереж не є виконавцем відповідної комунальної послуги для споживачів у відповідній будівлі, - у трьох) і підписується ним та присутніми представниками виконавця відповідної комунальної послуги, власником (співвласниками) будівлі або його (їх) представником. Представник виконавця відповідної комунальної послуги, власник (співвласники) будівлі або його (їх) представники можуть додати до акта свої письмові зауваження, про що робиться відмітка в акті.
- (70) Згідно з пунктом 10 розділу II Порядку №270 з дати складання акта про прийняття вузла комерційного обліку на абонентський облік такий вузол є прийнятим оператором зовнішніх інженерних мереж і виконавцем відповідної комунальної послуги на абонентський облік, а показання його засобів вимірювальної техніки є обов'язковими для визначення обсягів спожитої комунальної послуги та розрахунків за неї.
- (71) Отже чинним законодавством України встановлена процедура оснащення будівель вузлами комерційного обліку та прийняття таких вузлів обліку на абонентський облік для визначення обсягів спожитої комунальної послуги та розрахунків за неї.
- (72) Ураховуючи вищенаведене, нормами чинного законодавства України не передбачено отримання технічних умов на встановлення вузла обліку питної води, а тим більше, стягнення плати за видачу таких технічних умов. Крім того, норми чинного законодавства не передбачають встановлення виконавцем послуги вимог щодо виробника та марки засобу обліку води, якщо такий засіб обліку відповідає вимогам технічних регламентів та, відповідно, внесений до Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки.

6. ОБСТАВИНИ, ЯКІ СВДЧАТЬ ПРО НАЯВНІСТЬ ОЗНАК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (73) Відділення під час проведення в межах Одеської області державного контролю за дотриманням органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, виявило, що КП «Водоканал» у разі наміру споживачами обладнати свої будинки (будівлі, об'єкти) засобами обліку питної води висував такі умови:
отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі;
обладнання об'єкта споживача лічильником води Луцький 900.
- (74) На вимогу Відділення про надання інформації (копій відповідних документів) щодо встановлення/затвердження вартості видачі технічних умов на встановлення лічильників води КП «Водоканал» надав, зокрема, копії наказів директора «*Інформація, доступ до якої обмежено.*».
- (75) «*Інформація, доступ до якої обмежено.*» встановлено тариф на технічні умови на установку засобів обліку у розмірі 124,00 грн та на пломбування засобів обліку у розмірі 49,00 грн.
- (76) «*Інформація, доступ до якої обмежено.*» встановлено, зокрема, вартість послуг з видачі дозволу і технічних умов на підключення споживача до систем централізованого питного водопостачання у розмірі 304,00 грн.
- (77) Разом з тим, як засвідчив аналіз отриманої від КП «Водоканал» інформації, Підприємство по факту після прийняття наказу «*Інформація, доступ до якої обмежено.*» брало зі споживачів плату у розмірі 304,00 грн саме за видачу технічних

- умов на встановлення лічильника води.
- (78) Зазначене підтверджується інформацією, наданою Підприємством, зокрема, щодо кількості та загальної вартості виданих ним технічних умов на встановлення засобів обліку води. КП «Водоканал» видало технічних умов на встановлення лічильника води: у період з січня по жовтень 2022 року у кількості «Інформація, доступ до якої обмежено.» шт. на суму «Інформація, доступ до якої обмежено.» грн, у період з листопада по грудень 2022 року у кількості «Інформація, доступ до якої обмежено.» шт. на суму «Інформація, доступ до якої обмежено.» грн, у 2023 році у кількості «Інформація, доступ до якої обмежено.» шт. на суму «Інформація, доступ до якої обмежено.» грн, у 2024 році – у кількості «Інформація, доступ до якої обмежено.» шт. на суму «Інформація, доступ до якої обмежено.» грн.
- (79) Відділенням вибірково проаналізовано документи, які КП «Водоканал» видавав споживачам для обладнання об'єктів споживачів засобами обліку питної води у період з 2022 року¹ по листопад 2023 року, інформація щодо яких наведена у Таблиці 1.
- (80) Таблиця 1
«Інформація, доступ до якої обмежено.»
- (81) Слід зазначити, що об'єкти усіх замовників (споживачів), зазначених у Таблиці 1, за інформацією, зазначеною Підприємством у листі від 20.12.2023 №80 (вх. від 04.01.2024 №65-01/49), вже були приєднані до мереж водопостачання КП «Водоканал». Тобто зазначена інформація підтверджує, що плату зі споживачів Підприємство стягувало не за підключення споживача до систем централізованого питного водопостачання, а за видачу технічних умов на встановлення засобів обліку.
- (82) Для обладнання будинку (будівлі, об'єкта) засобом обліку питної води споживач отримував у КП «Водоканал» технічні умови на встановлення лічильника води на платній основі, що підтверджується наданими Підприємством копіями платіжних документів щодо оплати технічних умов на встановлення лічильника води.
- (83) За результатами аналізу змісту технічних умов на встановлення засобу обліку води, Відділенням встановлено, що вони містять, зокрема:
- вимоги до лічильника води (певного типу, виду, виробника), а саме: пункт 2.2. розділу 2 технічних умов: «Встановити лічильник води (Луцький 900 діаметром 15 мм)...» для технічних умов, виданих у 2023 році.
- (84) Після отримання зазначених технічних умов споживач для опломбування встановленого лічильника води звертався до КП «Водоканал» із відповідною заявою.
- (85) Після опломбування для прийняття до розрахунку за спожиту воду показів лічильників води КП «Водоканал» складав акти введення в експлуатацію приладів обліку холодної води.
- (86) Підприємство у листі від 25.03.2024 №28, споживач не може встановлювати засіб обліку води без отриманих у КП «Водоканал» технічних умов на встановлення лічильника води, а якщо лічильник води встановлено без отримання відповідних технічних умов, то КП «Водоканал» його не опломбує та не візьме на облік і такий засіб обліку буде вважатись недійсним.
- (87) Разом з тим, як зазначено у пункті 72 рекомендацій нормами чинного законодавства України не передбачено отримання технічних умов на встановлення вузла обліку питної води, а, тим більше, стягнення плати за видачу таких технічних умов. Крім того, норми чинного законодавства не передбачають встановлення виконавцем послуги вимог щодо виробника та марки засобу обліку води.
- Отже, КП «Водоканал», як єдиний надавач послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані його діючі мережі водовідведення та водопостачання,

¹ Для аналізу використано інформацію щодо технічних умов, виданих протягом 2022-2023 років, зважаючи на зміну їх вартості у жовтні 2022 року

встановлює споживачам умови, не передбачені чинним законодавством (*отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі; визначення в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води*), для оснащення споживачами своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді додаткових фінансових витрат.

7. МОЖЛИВІ АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ ДІЙ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (88) Отримання споживачами технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі може призвести до ущемлення інтересів таких споживачів, оскільки це призводить до додаткових фінансових витрат споживачів, а також додаткових витрат часу на отримання таких технічних умов при оснащенні споживачами своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води.
- (89) Крім того, КП «Водоканал» визначає в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води певного виробника та марки (а саме: Луцький 900), що не передбачено нормами чинного законодавства, та позбавляє можливість споживача самостійно обрати лічильник води із переліку засобів обліку (у тому числі, засіб обліку певного виробника), який відповідає вимогам технічних регламентів та, відповідно, внесений до Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки при оснащенні споживачами будівель вузлами обліку води. Крім того, це може призвести до негативних наслідків для конкуренції на ринках виробництва та постачання вузлів обліку води. Так, виробники вузлів обліку води інших марок, окрім зазначених КП «Водоканал», та/або продавці вузлів обліку води інших виробників, інших марок, які відповідають вимогам чинного законодавства, встановленим для засобів вимірювальної техніки та використовуються в Україні, можуть втратити потенційних покупців своєї продукції.

8. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТАКИХ ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

- (90) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополює (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (91) Наявність у суб'єкта господарювання монополюючого (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (92) Разом з тим, КП «Водоканал» встановлює споживачам умови, не передбачені чинним законодавством (*отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі; визначення в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води певного виробника, марки (а саме: Луцький 900)*), для оснащення ними своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води.
- (93) Саме завдяки ринковій владі КП «Водоканал» має можливість нав'язувати споживачам власні умови при оснащенні ними своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води.
- (94) Така поведінка притаманна саме монополюючому утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монополює владу споживачі

змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримувати відповідні послуги та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

9. ВИСНОВКИ

- (95) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (96) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (97) Ураховуючи, що становище КП «Водоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Арциз Болградського району Одеської області, де розташовані діючі мережі водовідведення та водопостачання, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Водоканал», протягом жовтня 2020 року - квітня 2024 року, має ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 100%, оскільки КП «Водоканал» не має на цьому ринку жодного конкурента, дії КП «Водоканал», які полягають у встановленні споживачам умов, не передбачених чинним законодавством (*отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі; визначення в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води певного виробника, марки (а саме: Луцький 900)*), для оснащення ними своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (98) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

Комунальному підприємству «Водоканал» (ідентифікаційний код юридичної особи: «Інформація, доступ до якої обмежено.»), припинити дії, які полягають у встановленні споживачам умов, не передбачених чинним законодавством (*отримання споживачем технічних умов на встановлення лічильника води на платній основі; визначення в технічних умовах вимоги щодо встановлення лічильника води певного виробника, марки (а саме: Луцький 900)*), для оснащення ними своїх будинків (будівель, об'єктів) вузлами обліку води, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції,

передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж двох місяців з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО